

Elveția.

EVALUAREA MASS-MEDIA din perspectiva diversității și incluziunii sociale

Raport de monitorizare nr. 2

Perioada de monitorizare: septembrie-octombrie 2023

Chișinău 2023

Autoare:

Natalia Porubin, expertă media

Chișinău, decembrie 2023

Monitorizarea a fost desfășurată de Asociația Presei Independente în cadrul proiectului „**Cetățeni Activi, Comunități Prospere, Faza II**”, componenta „Jurnaliștii pentru diversitate și incluziune: responsabilitate și angajament”, finanțat din resursele acordate de Guvernul Elveției și Suedia.

Sumar

Introducere și aspecte metodologice	4
Instituțiile media monitorizate	7
I. Tendințe generale	8
1) Portaluri	9
2) Ziare	15
3) Posturi TV și Radio	18
II. Evaluarea calitativă	22
1) Tratamentul protagoniștilor/protagonistelor	22
2) Respectarea prezumției nevinovăției	27
3) Toleranță și nediscriminare	29
4) Terminologia utilizată de jurnaliști	29
5) Titluri	30
6) Fotografii	31
7) Comentarii	31
III. Concluzii generale	33
IV. Recomandări	34
Resurse utile	35

Introducere și aspecte metodologice

Mass-media are un rol important în reflectarea diversității și în facilitarea incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile la discriminare. Jurnaliștii pot aduce în prim-plan problemele, dificultățile și nedreptățile cu care se confruntă aceste grupuri și, totodată, au posibilitatea să scoată în evidență istorii de succes în care protagoniști sunt persoane vulnerabile.

Pentru a contribui cu adevărat la asigurarea incluziunii, jurnaliștii trebuie să renunțe în totalitate la promovarea limbajului de ură și utilizarea terminologiei care incită la discriminare. Asta deoarece un cuvânt sau o expresie folosite impropriu într-o știre sau reportaj despre grupurile dezavantajate pot fi preluate de mii de oameni care, la rândul lor, le transformă în clișee sau stereotipuri. Totodată, mass-media este obligată să urmărească și să gestioneze comentariile consumatorilor de presă la materialele jurnalistice, astfel ca să nu admită mesaje instigatoare la ură.

Potrivit legislației în vigoare, discriminare reprezintă orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criterii reale sau pe criterii presupuse (Legea cu privire la asigurarea egalității¹).

Și Codul deontologic al jurnalistului² conține prevederi clare referitor la prevenirea discriminării în materialele de presă. Astfel, articolul 3.18 al documentului prevede că „Jurnalistul tratează echitabil toate persoanele cu care intră în contact în exercițiul meseriei sale și nu face discriminări pe criterii de gen, vârstă, etnie, dizabilitate, religie, stare socială, orientare sexuală

---

1 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=106454&lang=ro

2 <https://consiliuldepresa.md/upload/codul-deontologic-al-jurnalistului-din-republica-moldova-2019pdf-5cdd488de6e4c.pdf>

etc”. Un alt articol din Codul Deontologic – 3.19 prevede că „Jurnalistul menționează apartenența etnică, opiniile politice, convingerile religioase, orientarea sexuală și alt gen de informații sensibile ale unei persoane doar când acest lucru este relevant din punct de vedere editorial”.

Scopul prezentei monitorizări este de a analiza, din punct de vedere cantitativ și calitativ, felul în care mass-media reflectă diversitatea și incluziunea socială. Echipa de monitorizare a urmărit toate materialele care se referă direct sau tangențial la reprezentanții grupurilor vulnerabile la discriminare. Grupurile au fost selectate în baza criteriilor prevăzute de Legea privind asigurarea egalității: rasă; culoare; origine etnică; naționalitate; religie sau convingeri; sex; vârstă; dizabilitate; statut HIV/SIDA; orientare sexuală; limbă vorbită.

În special a fost urmărit modul în care mass-media relatează despre următoarele grupuri:

1. Persoane cu dizabilități psiho-sociale și intelectuale;
2. Persoane cu dizabilități fizice;
3. Persoane LGBT;
4. Persoane care trăiesc cu HIV/SIDA;
5. Persoane de etnie romă;
6. Persoane care nu vorbesc limba română;
7. Minorități etnice și persoane de origine africană;
8. Minorități religioase;
9. Persoane care s-au aflat în detenție (ex-deținuți);
10. Persoane refugiate;
11. Persoane în etate;
12. Femei.

Obiectul monitorizării l-au constituit toate materialele care se referă la reprezentanții grupurilor vulnerabile la discriminare, fiind urmărite

aspectele ce țin de incluziune, toleranță, acceptare. În afară de conținutul produs de jurnaliști au fost analizate (acolo unde au existat) și comentariile consumatorilor de presă, pentru a urmări dacă există elemente ale discriminării și discursului instigator la ură: cuvinte și expresii denigratoare, stereotipuri, apel la ură și intoleranță etc.

Din punct de vedere cantitativ a fost analizat numărul materialelor referitoare la grupurile vulnerabile la discriminare, locul pe care acestea îl ocupă în buletinele de știri, în paginile ziarelor sau pe portalurile de știri, genurile jurnalistice, numărul de fotografii utilizate și calitatea acestora.

Din punct de vedere calitativ a fost analizată respectarea de către autori a prevederilor Codului Deontologic al Jurnalistului și Codului Serviciilor Audiovizuale³ (în cazul produselor difuzate la Radio și TV): acuratețea știrilor, obiectivitatea și corectitudinea datelor, prezumția de nevinovăție, toleranță și nediscriminare, protecția persoanelor în situații vulnerabile, contextul în care apar reprezentanții grupurilor dezavantajate.

---

3 https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=120081&lang=ro

Instituțiile media monitorizate

Echipele de monitorizare au urmărit mai multe instituții media – ziare, presă online, posturi TV și Radio. În actuala etapă de monitorizare, care este a doua la număr, lista redacțiilor monitorizate s-a extins până la 15, cu 5 mai multe față de prima etapă de monitorizare (septembrie – octombrie 2022). În ultima etapă a acestui proces (septembrie-octombrie 2024) lista instituțiilor monitorizate va fi completată cu alte cinci redacții, cifra totală urmând să ajungă la 20.

Lista posturilor TV și Radio monitorizate:

- Moldova 1 (buletinul principal de știri) – ora 21.00
- Pro TV (buletinul principal de știri) – ora 20.00
- Radio Moldova (buletinul de știri) – ora 18.00
- TV8 (buletinul principal de știri) – ora 19.00
- TV GRT (buletinul principal de știri) – ora 19.00
- Jurnal TV (buletinul principal de știri) – ora 19.00

Lista portalurilor și publicațiilor periodice monitorizate:

- Ziarul de Gardă
- CII
- Observatorul de Nord
- Newsmaker.md
- Agora.md
- Diez.md
- Tuk.md
- Unimedia.info
- Ziuadeazi.md

Criteriile de selectare pentru presa scrisă, radio, TV și online: mass-media de limbă română și limbă rusă (naționale și regionale), care difuzează știri și alt conținut informativ în fiecare zi.

I. Tendințe generale

Prezentul raport include date colectate în perioada septembrie – octombrie 2023. Cele 15 instituții media au publicat în total **808 materiale jurnalistice** la subiectul diversității și incluziunii (aproape de două ori mai multe comparativ cu **442** publicate de 10 instituții media incluse în prima etapă a monitorizării). Fiecare al doilea material este o știre, pe locul doi la genurile jurnalistice utilizate se află reportajele (circa 180), majoritatea acestora fiind difuzate de posturile TV. Investigațiile jurnalistice, vox populi, editorialele au fost prezente într-un număr nesemnificativ.

Ca și în perioada precedentă de monitorizare, cele mai multe materiale publicate (**376**) se referă la femei. În alte 107 materiale jurnaliștii au relatat despre persoanele în etate, persoane cu dizabilități, persoane din grupul LGBT. Mult mai puține materiale au avut ca subiect problemele persoanelor care s-au aflat în detenție, minorităților religioase, persoanelor cu dizabilități psiho-sociale.

Ținând cont de faptul că perioada monitorizării a coincis cu perioada campaniei electorale pentru alegeri locale, multe redacții au dedicat materiale aparte problemei asigurării dreptului la vot pentru diferite categorii sociale; de exemplu, persoanele cu dizabilități de văz, persoanele aflate în detenție, etnici romi etc., în timp ce alte redacții au abordat problema participării mai active a femeilor în viața politică, dar și asigurarea egalității gender în cotele electorale.

La fel, perioada monitorizării a coincis cu Ziua Internațională a sănătății mintale, astfel încât subiectul persoanelor cu dizabilități intelectuale a fost abordat prin prisma acestei date oficiale, inclusiv prin materiale care conțin sfaturi din partea specialiștilor privind profilaxia afecțiunilor mintale etc. La fel, multe materiale au avut la bază comunicate de presă sau știri din

presa internațională, de exemplu, deschiderea la Chișinău a universității pentru persoanele de vârstă a treia; două dintre premiile Nobel acordate în anul curent, au fost oferite unor femei; deschiderea la Chișinău a unui centru specializat în acordarea suportului pentru femeile care au avut de suferit din cauza violenței în bază de gen etc.

Este salutar că unele instituții media au publicat subiecte originale, care vizează problemele reprezentanților grupurilor vulnerabile. Iată doar câteva exemple: articolul „Cum (nu) votează persoanele cu dizabilități senzoriale la alegerile locale” (ZdG, 29 octombrie); „Ziua votării – ziua înmormântării”. Cum votează romii și cât sunt de motivați să candideze la alegeri” (ZdG); Cum pot fi apărate drepturile persoanelor LGBT+ (ZdG, 28 octombrie); Serge Mangole, un refugiat din Congo, care a făcut studiile în Moldova, iar acum este profesor de educație fizică și informatică la Sângerei (PRO TV, 1 septembrie); Incluziune în școlile din țară – un reportaj despre incluziunea copiilor cu cerințe educaționale speciale în sistemul de învățământ (PRO TV).

1) Portaluri

Portalurile monitorizate – Agora.md, Newsmaker.md, Diez.md, Tuk.md, Unimedia.info, Ziuadeazi.md, au publicat în septembrie-octombrie un număr total de **330** de materiale jurnalistice (comparativ cu **249 de materiale** publicate de trei portaluri implicate în prima etapă a monitorizării).

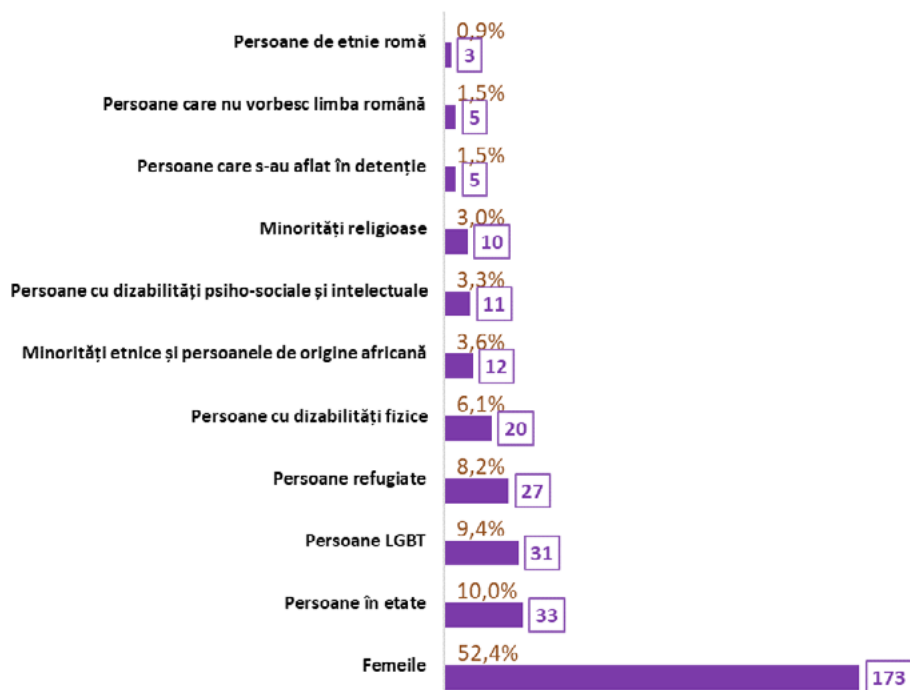
Majoritatea materialelor – 250 au fost prezentate sub formă de știri, urmate de articole – 37, reportaje – 17, materiale multimedia – 11, interviuri – 10 etc.

Fiecare al doilea material (mai exact 55 %) se înscrie la rubrica social (comparativ cu 80 % în perioada precedentă de monitorizare), fiecare al patrulea (circa 25 %) – la rubrica politic (comparativ cu 10 % în perioada precedent de monitorizare), iar circa 5 % – la rubrica sport.

O tendință pozitivă în cazul portalurilor este că majoritatea materialelor (mai exact, 262 din 330) sunt texte originale, semnate de angajații redacțiilor. În perioada precedentă de monitorizare, ponderea materialelor preluate a fost mult mai mare, fiecare al doilea text fiind preluat de la alte surse media.

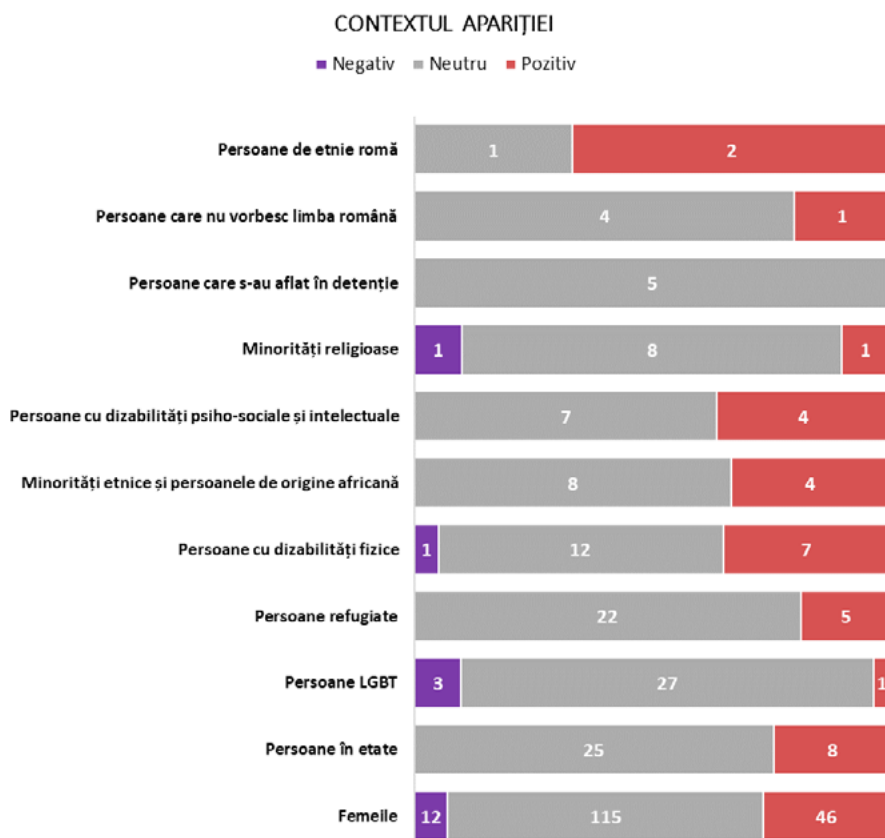
Cu referință la grupul vulnerabil vizat în materiale (circa 52 %) se referă la femeii; circa 10 % – la persoanele în etate, alte circa 10 % – la persoanele din grupul LGBT. Cele mai puține materiale i-au avut ca protagoniști pe persoanele de etnie romă (3), persoanele care nu vorbesc limba română (5), persoanele care s-au aflat în detenție (5) și persoanele care s-au aflat în detenție (5).

GRUPUL VULNERABIL VIZAT ÎN MATERIAL

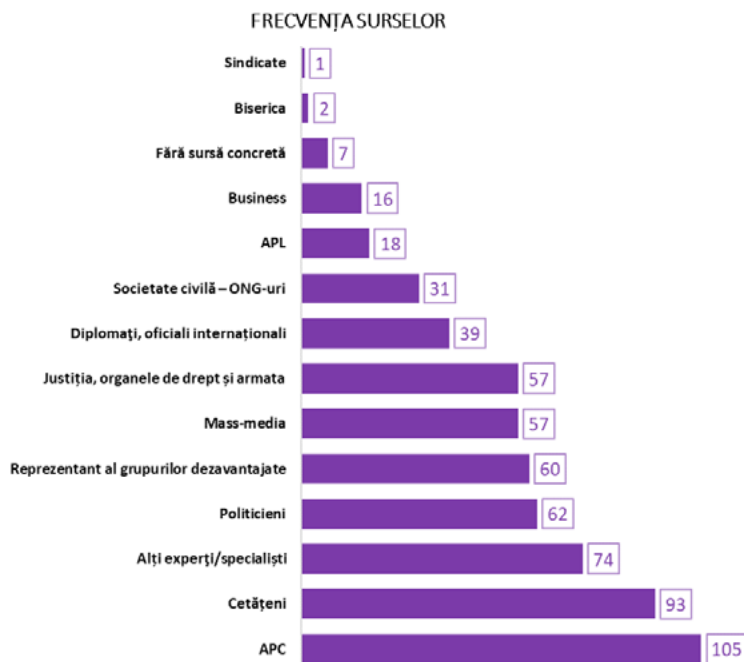
În 234 de materiale din cele 303 jurnaliștii au relatat despre grupurile vulnerabile și dezavantajate în context neutru, în alte 79 – în context pozitiv și în doar 17 cazuri – în context negativ. În perioada precedentă procentajul materialelor care au prezentat grupurile în context negativ a fost mai mare – 63 în total, în timp ce contextul pozitiv a fost prezent într-un număr mult mai redus – în doar 20 de cazuri.

Contextul negativ a vizat femeile (12 cazuri), persoanele LGBT (3), persoanele cu dizabilități fizice (1), minorități religioase (1).

Opinia grupului vizat lipsește în 192 de materiale, fiind prezentată în doar 138 de cazuri. Această tendință este evidentă în cazul femeilor, opinia acestora fiind consultată în doar 99 de materiale din cele 173 care vizează grupul respectiv. Jurnaliștii portalurilor monitorizate nu au solicitat opinia grupurilor monitorizate în majoritatea materialelor care vizează persoanele LGBT, persoanele refugiate și persoanele cu dizabilități fizice sau intelectuale. În context, amintim că: „Jurnalistul trebuie să obțină și să prezinte opinia tuturor părților relevante pentru subiect. Jurnalistul trebuie să demonstreze pluralitatea de opinii, chiar dacă nu este de acord cu acestea”. (art. 2.9 Codul deontologic al Jurnalistului).

Ca sursă pentru realizarea materialelor despre grupurile dezavantajate în 103 materiale au servit autoritățile publice centrale (ministere, departamente, alte instituții de stat), în 93 de cazuri – cetățenii, în 74 de cazuri – experți/specialiști, în 62 de cazuri – politicienii. Totodată, 7 materiale care au constituit obiectul monitorizării, nu se bazează pe nicio sursă concretă.

Tendințe tematiche în cazul portalurilor monitorizate

Portalul Agora.md a publicat 22 de materiale la subiectul monitorizat, majoritatea știri – 18, editorial (3), interviu (1). Redacția a scris despre: deschiderea la Chișinău a unei universități pentru persoanele de vârstă a treia; cazul un tânăr gay, amenințat cu moartea de un moldovean din Italia; decizia Comisiei Situații Excepționale ca Republica Moldova să nu mai solicite asistență internațională pentru gestionarea crizei refugiaților; serviciile de sprijin în angajare pentru femeile refugiate din Ucraina; servicii sociale pentru refugiatele din Ucraina etc.

Portalul Diez.md a publicat 19 materiale, majoritatea știri și materiale multimedia. Printre subiectele abordate de jurnaliștii de la acest portal se numără: lansarea unui centru specializat pentru protecția supraviețuitoarelor violenței în bază de gen; inițiativele lansate de Ministerul Muncii și Protecției Sociale pentru protecția femeilor care suferă din cauza violenței domestice; reținerea membrilor unei rețele specializate în racolarea tinerelor din țara noastră pentru servicii sexuale etc.

Portalul **Newsmaker.md** a publicat 157 de materiale în perioada de referință, adică de trei ori mai multe decât în perioada similară a anului trecut. Instituția a scris mai multe materiale despre cetățenii ucraineni stabiliți în Republica Moldova: impactul crizei refugiaților asupra economiei Republicii Moldova; o campanie care implică refugiații ucraineni în combaterea corupției; importanța integrării economice a refugiaților din Ucraina; despre faptul că 20 la sută dintre refugiații ucraineni au primit statut de protecție temporară în Republica Moldova; despre școlile cu predare în limba rusă; deschiderea dosarului penal unui lider ucrainean, care a făcut declarații denigratoare și sexiste la adresa femeilor etc.

Portalul **Tuk.md** este la prima etapă de monitorizare, fiind inclus în proces în anul curent. Redacția a publicat în total **11** materiale despre grupurile

dezavantajate: un material despre istoria de succes a unei designere din Cahul care a fost nominalizată la un festival din Spania; un clasament al țărilor care sunt cele mai inofensive ca mediu de trai pentru femei; deschiderea în Moldova a universității pentru persoanele de vârstă a treia; câteva materiale publicate cu ocazia Zilei Internaționale a persoanelor în etate (sondaj despre capacitatea moldovenilor de a-și ajuta părinții în etate); cum a decurs festivitatea dedicată oamenilor în etate la Taraclia; interviu cu un tânăr activist civic care și-a declarat public apartenența la grupul LGBT etc.

Unimedia.info, o redacție care se află la prima etapă de monitorizare, a publicat în perioada septembrie-octombrie 93 de materiale jurnalistice despre grupurile vulnerabile. Redacția a scris despre: cazul medicului Scarlat care a vorbit despre cum ar trebui să arate o femeie după naștere; despre iubita unui fotbalist care a devenit victima violenței din partea acestuia; câteva știri despre cazul unei adolescente care a rămas însărcinată la 15 ani; o știre internațională care invocă motivele pentru care mai multe femei ajung victime ale traficului de persoane; o știre internațională despre abuzul sexual al unei jurnaliste; cazul unui bărbat care a ucis 3 bebeluși născuți din relațiile incestuoase cu două dintre fiicele sale; cazul unei adolescente violate de soțul surorii sale; cazul unei femei care a fost bătută cu cruzime pentru că a refuzat o cerere în căsătorie, cazul a două adolescente care ar fi omorât o femeie în etate; omorul unei femei în SUA de către un polițist; istoria unui tânăr cu Sindromul Down, care cântă la diferite instrumente muzicale și este angajat la Președinție; cazul lui Marin Pavlescu, tânărul care a fost hărțuit pentru că și-a declarat deschis orientarea sexuală; cazul unui cuplu LGBT care vrea să se căsătorească etc.

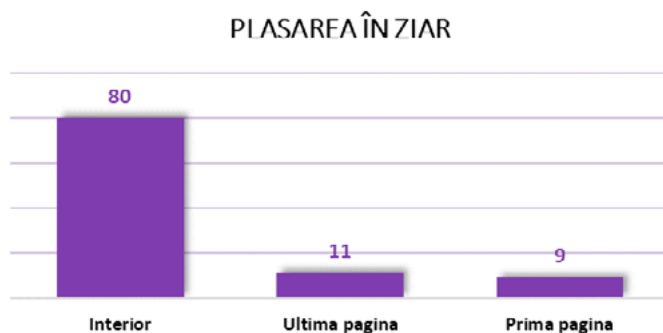
Portalul Ziuadeazi.md a publicat 28 de materiale, majoritatea știri. Portalul a ales să relateze despre: rezultatul unui proiect care vizează împuternicirea femeilor în mediul rural; câteva materiale despre femei din sudul Moldovei care activează în diferite domenii; despre victoria unei tinere din UTA Găgăuzia în cadrul unui concurs de talente din România; despre ajutorul pe care îl acordă statul Republica Moldova femeilor care se implică

în afaceri; despre cursurile de limbă română pentru alolingvi; deschiderea universității pentru persoanele de vârstă a treia; creșterea pensiilor etc.

2) Ziare

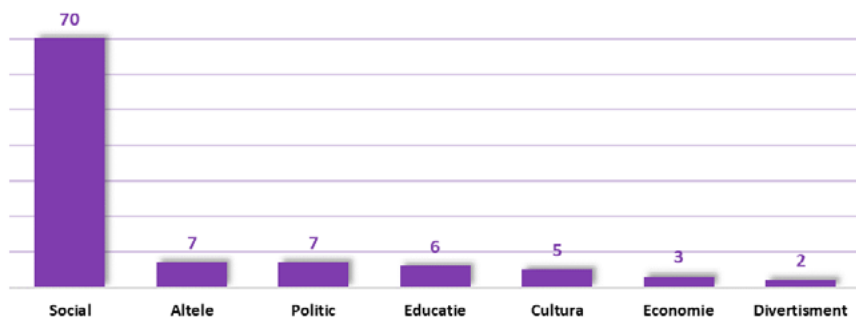
Cele trei ziare monitorizate – Ziarul de Gardă, Observatorul de Nord și CII, au publicat un număr total de **100** de materiale despre grupurile dezavantajate, majoritatea articole și știri.

Majoritatea materialelor despre grupurile monitorizate au fost publicate în paginile din interiorul ziarelor (80%). Totuși, circa 9 % din subiecte au fost plasate chiar pe prima pagină.

Majoritatea materialelor publicate de cele trei ziare (70 la număr) au fost plasate la rubrica social, celelalte încadrându-se la tematici precum politic, educație, cultură etc. În același timp, circa 90 la sută dintre materialele jurnalistice reprezintă conținut propriu, original, elaborat de echipele redacționale ale celor trei redacții.

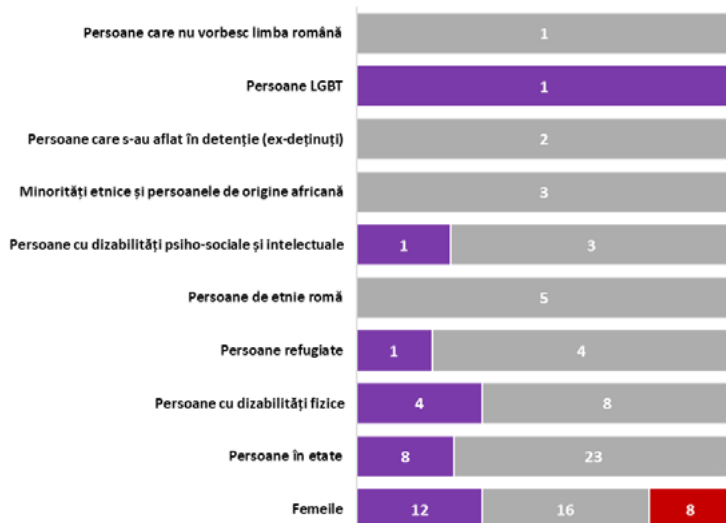
TEMATICA MATERIALULUI

Ca și în cazul celorlalte surse media monitorizate, cele mai multe subiecte se referă la femei (36), persoane în etate (31), persoane cu dizabilități fizice (12), persoane refugiate (5). Alte grupuri, inclusiv persoanele LGBT, persoanele care s-au aflat în detenție sau minoritățile etnice au fost abordate într-un număr nesemnificativ de materiale. Totodată, în cele mai multe cazuri, grupurile dezavantajate au fost menționate de ziare în context pozitiv sau neutru. O excepție o constituie femeile, grup despre care s-a scris în context negativ în 8 din cele 36 de materiale care au vizat acest grup.

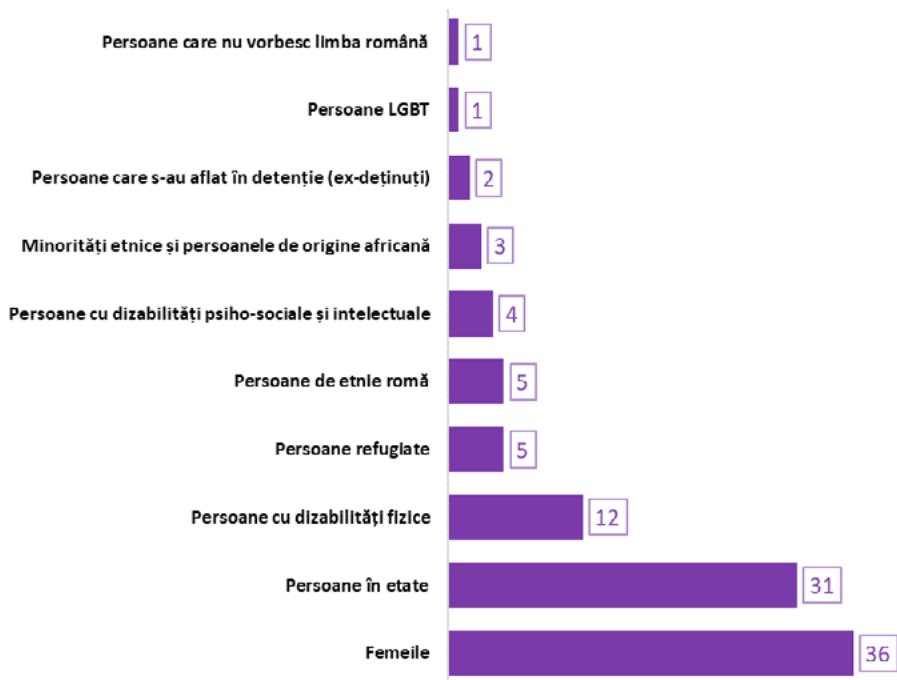
CONTEXTUL APARIȚIEI

■ Pozitiv ■ Neutru ■ Negativ

GRUPUL VULNERABIL VIZAT ÎN MATERIAL

Tendințe tematice ale ziarelor monitorizate

CII (Bălți) a publicat 28 de materiale care fac obiectul prezentei monitorizării. Acestea se referă la implementarea cotei gender la alegerile locale din 2023; festivalul etnocultural în Glodeni; o femeie cu sindromul Down care a devenit deputată în Spania; o femeie de etnie romă cu patru diplome de studii; programele culturale pentru persoanele în etate; serviciile sociale de care pot beneficia la domiciliu persoanele în vârstă; rezultatele unui concurs municipal pentru persoanele de vârstă a treia; istoria unui cuplu din nordul țării care formează o familie de mai bine de jumătate de secol.

Ziarul de Gardă a publicat 36 de materiale la tematica monitorizată, majoritatea articole de problemă și editoriale. Totodată, publicația a abordat

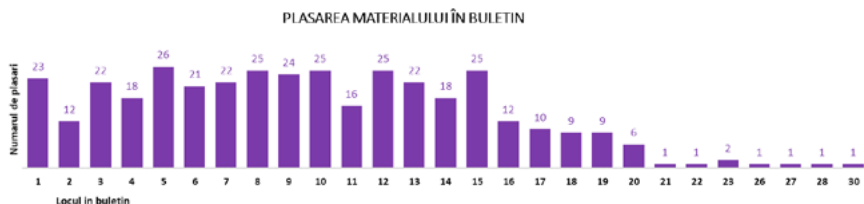
diferite probleme ale persoanelor din grupurile monitorizate la rubrica de întrebări-răspunsuri. Jurnaliștii de la ZdG au scris despre: cazul unui pensionar care a reușit să obțină corectarea unui erori la calcularea pensi-ei; universitatea pentru persoanele de vârstă a treia; indexarea pensiilor; despre o decizie a Curții Europene a Drepturilor Omului (CtEDO) care obligă toate statele membre ale Consiliului Europei să instituie o formă legală de protecție a cuplurilor formate din persoane de același sex; protecția socială a refugiaților; participarea femeilor, inclusiv a celor refugiate, la viața economică, socială și politică la nivel local; despre cauzele care împiedică femeile din Republica Moldova să fie mai prezente în viața politică; problemele tinerilor care ajung în detenție; un articol dedicat Zilei Internaționale a sănătății mintale; despre cum este respectat în Republica Moldova dreptul la vot pentru persoanele cu dizabilități de văz; despre cum își exercită dreptul la vot persoanele de etnie romă etc.

Observatorul de Nord (Soroca) a publicat 36 de materiale, majoritatea știri publicate la rubrica social, scrise de jurnaliștii din redacție. Cele mai multe subiecte abordate de echipa redacțională au avut în prim-plan femeile, persoanele în etate și persoanele cu dizabilități. Redacția a scris despre: o învățătoare din Soroca, deținătoarea titlului pedagogul anului; cazul unei femei care și-a abandonat soțul și cei nouă copii; despre problemele romilor și integrarea femeilor din această etnie în societate; o femeie care și-a omorât soțul; un proiect prin care tinerii din Drochia sunt implicați în promovarea egalității de gen și incluziunii sociale; istoria unui bărbat cu dizabilități fizice care a deschis un atelier de reparat încălțăminte; despre o pensionară care circulă cu bicicleta prin sat; știri despre diferite activități organizate cu ocazia Zilei Internaționale a persoanelor în etate.

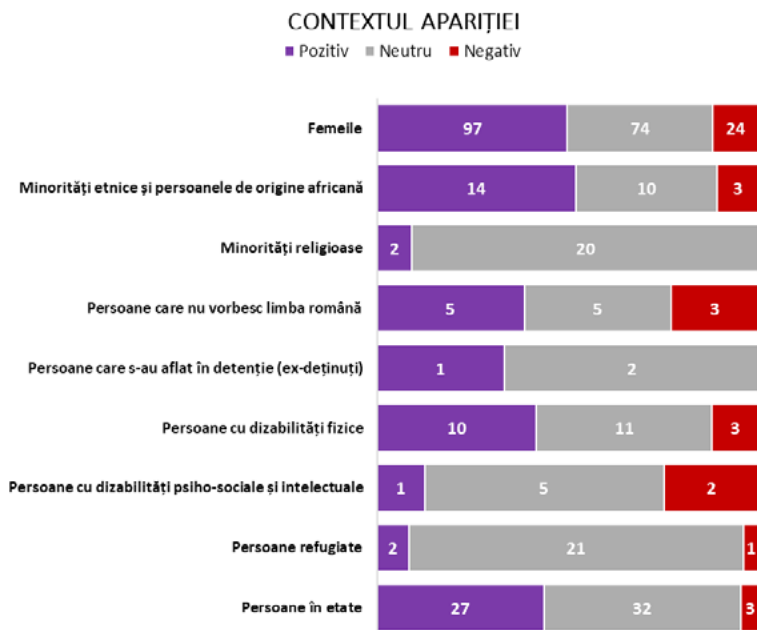
3) Posturi TV și Radio

Cele 6 posturi TV și radio monitorizate au publicat în total **378** de materiale care se referă direct sau tangențial la subiectul prezentului raport. Majoritatea subiectelor, fiecare al doilea, se referă la femei și se încadrează

la rubrica social. În majoritatea cazurilor, materialele la temă au fost plasate la începutul sau la mijlocul buletinelor de știri.

Din numărul total de 378 de materiale care fac subiectul prezentei monitorizării, în circa 40 reprezentanții grupurilor vulnerabile au fost prezentați în context negativ, în celelalte cazuri contextul fiind pozitiv sau neutru. Totodată, aproximativ în fiecare al treilea material lipsește opinia reprezentanților grupului vizat în material. Ca surse pentru material, în cele mai multe cazuri au fost prezenți cetățenii și reprezentanții grupurilor dezavantajate.

Tendențe tematiche ale posturilor TV și Radio monitorizate

Postul TV GRT a difuzat **24** de materiale. Redacția a ales să relateze despre: posibila schimbare a curriculumului în baza căruia este predată limba găgăuză; o grădiniță la Comrat unde copiii și părinții învață limbile găgăuză și română; măsura în care școlile din sudul țării sunt adaptate la necesitățile copiilor cu dizabilități; un târg de binefacere pentru persoanele cu dizabilități de vedere; un reportaj cu ocazia Zilei Internaționale a sănătății mintale; rezultatele unei analize demografice care arată că numărul persoanelor în etate este în creștere etc.

Jurnal TV a produs **39** de știri și reportaje care vizează persoanele din grupurile defavorizate. Redacția a relatat despre: cursuri de antreprenariat pentru femeile refugiate; istoriile unor femei supraviețuitoare a violenței în bază de gen; premiul Nobel pentru pace, câștigat de o femeie din Iran; o profesoara de la Harvard care a luat premiul Nobel pentru Economie; inaugurarea la Chișinău a Centrului de justiție familială, creat pentru victimele violenței în familie; editarea buletinelor de vot în limbile minorităților etnice; programele de studii disponibile pentru persoanele în etate; deschiderea unui centru destinat copiilor cu cerințe educaționale speciale etc.

Moldova 1 a difuzat **116** materiale care fac obiectul monitorizării. Postul TV a relatat despre: o conferință dedicată drepturilor femeilor; deschiderea la Soroca a unui cabinet medical de sprijin pentru femeile abuzate verbal, psihologic și pentru femeile refugiate; implementarea programului de îmbătrânire activă; servicii medicale mai bune pentru femeile din penitenciarul nr. 13; cursurile de reprofilare profesională pentru vârstnici; analiza datelor demografice care arată că populația îmbătrânește; pelerinajul evreilor în Ucraina pentru a se ruga; încadrarea copiilor refugiați din Ucraina în școlile din Republica Moldova etc.

PRO TV a difuzat în total **126** de știri la subiectele monitorizate. Postul TV a

relatat despre: prima zi de școală pentru mii de copii din Ucraina; deschiderea unui centru de justiție familială pentru supraviețuitoarele violenței în bază de gen; cazul unui bărbat care și-a omorât soacra și și-a bătut soția; cazul unei adolescente din Iran care ar fi fost bătută de agenți ai poliției moravurilor pentru că a încălcat legea privind purtarea obligatorie a hijabului; traversarea Republicii Moldova de către zeci de mii de evrei; integrarea copiilor cu sindromul Down în grădinițele și școlile din Republica Moldova; mai mulți tineri cu dizabilități care frecventează o sală de judo; istoria unui tânăr cu dizabilități fizice care a povestit despre viața sa la orfelinatul din Orhei și a fost amendat pentru calomnie; rezultatele unui studiu al UNFPA care arată că 15 % dintre moldoveni au o formă de dizabilitate; accesibilitatea secțiilor de votare pentru persoane cu dizabilități etc.

Radio Moldova a difuzat **28** de știri și reportaje în perioada de monitorizare. Redacția a ales să relateze despre: Festivalul etniilor, care s-a desfășurat la Chișinău; declarațiile reprezentantelor Clubului Politic al Femeilor 50/50 și ale Platformei pentru Egalitate de Gen privind asigurarea desfășurării unei campanii electorale corecte, echitabile, nediscriminatorii și fără sexism; declarațiile prim-ministrului Dorin Recean privind asigurarea unei abordări echilibrate pentru combaterea violenței față de femei în Republica Moldova; creșterea numărului de persoane în etate; Universitatea de vârstă a treia lansată de Ministerul Muncii și Protecției Sociale; refugiații din Ucraina care învață limba română; integrarea a circa 20 de mii de copii refugiați din Ucraina, în școli și grădinițe etc.

TV 8 a relatat despre tematicile monitorizate în **48** de știri și reportaje. Postul TV a relatat despre: centrul de justiție familială deschis de Ministerul Afacerilor Interne (MAI) pentru acordarea serviciilor sociale pentru femeile care au avut de suferit din cauza violenței; Moldova Women Forum 2023; cazul unei femei din Republica Moldova reținută pentru exploatarea prin muncă a peste 10 îngrijitoare, la fel originare din țara noastră; profesorii pensionari; universitatea pentru persoanele de vârstă a treia etc.

II. Evaluarea calitativă

Acest capitol al monitorizării a urmărit felul în care jurnaliștii au respectat principiile generale ale eticii jurnalistice: separarea faptelor de opinii, obiectivitatea și corectitudinea datelor, terminologia utilizată, tratamentul victimelor, toleranță și nediscriminare etc.

1) Tratamentul protagoniștilor/protagonistelor

În cadrul acestei părți a monitorizării a fost urmărit felul în care jurnalistul tratează persoanele despre care scrie. În cazul utilizatorilor de droguri, persoanelor care trăiesc cu HIV/SIDA, foștilor deținuți, a supraviețuitoarelor violenței, dar și în cazul persoanelor care sunt într-o situație cu conotație negativă, echipa de monitori a urmărit inclusiv să nu transpară datele care duc la divulgarea identității acestor persoane. Asta deoarece acestea ar putea fi mai târziu discriminate de membrii comunității sau expuse la noi riscuri.

Principiile privind protecția copiilor în situații cu conotații negative sunt încălcate în articolul „A lăsat soțul cu nouă copii și a plecat: povestea unui tată din Florești” (Observatorul de Nord (OdN), 22 septembrie). Materialul este preluat de pe portalul Stiri.md și relatează povestea unui bărbat care este nevoit să își crească de unul singur cei nouă copii după ce soția l-a părăsit. Jurnalistul nu protejează în niciun fel identitatea părinților și a copiilor – este prezentată denumirea localității în care aceștia trăiesc, dar și o fotografie cu toți copiii alături de mama lor.

În același timp, articolul care o reprezintă pe femeie într-un context extrem de negativ se bazează doar pe spusele bărbatului, jurnaliștii

nefăcând dovada că au încercat să solicite și opinia femeii despre care se spune că: *„Ea a început să fure de pe la vecini. A furat de la o bătrână pensia acesteia. A fost judecată de mai multe ori. Dar eu de multe ori achitam pentru ca să nu o închidă, pentru ca copiii să nu rămână fără mamă. Doar din acest motiv o scoteam mereu de peste tot. Copiii îmi spuneau că ea îi lovea în cap cu cratițele și le spunea că, dacă o să-mi spună mie, ea o să-i bată și mai mult” // „În toți acești trei ani, femeia a venit o singură dată să-și vadă copiii. Aceasta nu i-a ajutat cu niciun leu și nici măcar nu-i suna”.*

Detaliile negative despre mamă pot afecta bunăstarea emoțională a copiilor. Codul deontologic al jurnalistului art. 3.16 menționează „Jurnalistul tratează cu deosebită acuratețe informația colectată despre copii, asigurându-se că publicarea unei atare informații nu va avea consecințe negative (sentimente de frică, suferință etc.) asupra acestora”.

Totodată, bunele practici jurnalistice îndeamnă să respectăm demnitatea persoanei despre care se relatează. Respectiv, atunci când vorbim despre persoanele care trăiesc în sărăcie extremă, nu le expunem public. Excepție fac cazurile în care jurnaliștii au permisiunea persoanei de a-i dezvălui identitatea. Totuși, și în aceste cazuri reporterii trebuie să se asigure că aceasta este conștientă de riscurile la care se expune.

Chiar dacă știrea urmărește scopul de a ajuta familia (la final sunt indicate datele de contact ale tatălui), pentru a corespunde cu adevărat interesului public, articolul ar fi trebuit să includă opiniile tuturor părților vizate, inclusiv a autorităților – care ar fi trebuit să răspundă ce fac pentru a-l ajuta pe acest bărbat să aibă grijă de copii și ce măsuri de protecție socială i-au fost acordate, astfel ca să asigure condiții adecvate de trai.

O altă situație, tot din „Observatorul de Nord” se referă la transformarea violenței în bază de gen în subiect de glumă. Publicația a postat la rubrica „Zâmbiți, vă rog” o imagine cu o femeie bătută care este întrebată de polițist dacă bărbatul o bate mereu. Ea răspunde că se mai odihnește. Ținând cont de gravitatea fenomenului violenței în bază de gen recomandăm ca acesta să fie tratat cu maximă seriozitate și responsabilitate, astfel ca să nu contribuim la perpetuarea unor stereotipuri.

Tot despre stereotipuri referitoare la femei sunt și afirmațiile de genul – „Ca orice fată, Irina Rimes și-a făcut planul despre propria-i nuntă” (articolul „Irina Rimes, despre cele trei nunți ale sale: „M-am gândit la trei, dar cred că e prea mult”, OdN, 27 octombrie).

Lacune deontologice conține și reportajul „A trăit 11 ani într-un coșmar”, difuzat de postul Jurnal TV pe data de 8 septembrie. Materialul exploatează latura emoțională și revictimizează o femeie care a fost supusă violenței, incluzând detalii șocante, de exemplu că mama ei și-a dat foc. Femeia este filmată în timp ce plânge, materialul fiind unul care exploatează latura senzaționalului. Totodată, jurnaliștii nu au făcut efort să protejeze identitatea femeii – este prezentat numele acesteia și localitatea în care se află, dar și faptul că ar fi pierdut un copil din cauza bătăilor din partea soțului.

Același caz, preluat de Unimedia.info prezintă și alte detalii șocante: „Mi-a rupt o buză, mi-a strâmbat dinții. M-a lovit tare cu pumnii în burtă, ca „să știu cum să vorbesc”, „Am luat o funie și m-am dus în pădure. Am stat în jur de 2 ore și atunci am simțit prima oară că se mișcă bebelușul” (video „Din cauza

loviturii, inimioara fătului a încetat să bată”. Povestea cutremurătoare a unei femei, bătută de soț, pe care doar copiii au oprit-o de la moarte, Unimedia.info, 11 septembrie).

Amintim că astfel de abordări dăunează nu doar femeii, dar și copiilor acestora, care sunt expuși potențialelor pericole din partea agresorului, dar și riscului de a fi discriminați în societate.

Totodată, unul dintre articolele Codului Deontologic al Jurnalistului (3.14) spune că: „Jurnalistul tratează cu deosebită acuratețe informația colectată de la persoane în stare de șoc sau persoane neajutorate, asigurându-se că publicarea informației nu va leza drepturile acelor persoane și va încerca să anticipeze eventualele efecte negative asupra lor”.

Prezintă erori deontologice grave și știrea despre cazul unei adolescente care s-a căsătorit la 14 ani, „*pentru a scăpa de nevoi*”. Acum are 16 ani și își crește singură fetița de un an și jumătate. (*Mihaela, copila care crește o fetiță, după ce s-a căsătorit, la 14 ani, atacată în propria casă: Ne-au spart acoperișul, un geam, l-au bătut pe soț, au vrut să mă violeze*, Unimedia.info, 16 septembrie).

Știrea a fost scrisă în baza unui video postat de Casa de Milostenie, care a făcut un interviu cu adolescenta. Unimedia a publicat fotografia tinerei și a furnizat mai multe detalii care conduc la identificarea acesteia. Și în acest caz este vorba de încălcarea normei deontologice care prevede protecția unei persoane aflate în situații de vulnerabilitate, dar și a prevederilor care se referă la protecția copiilor (art. 3.16): „Jurnalistul tratează cu deosebită acuratețe informația colectată despre copii, asigurându-se că publicarea unei atare informații nu va avea consecințe negative (sentimente de frică, suferință etc.) asupra acestora”; și art. 3.17: „Jurnalistul protejează identitatea copiilor implicați în evenimente cu conotație negativă (accidente, infracțiuni, dispute familiale, sinucideri, violență și abuz de orice fel etc.), inclusiv ca martori. Înregistrările audio/video și fotografiile trebuie modificate, pentru protejarea identității copiilor. Fac excepție situațiile în care identificarea

copiilor este de interes public și cele în care jurnalistul acționează în interesul superior al copilului, cu sau fără acordul părinților sau al tutorilor”.

Și Ghidul de stil cu norme etice⁴ sugerează ca, în materialele jurnalistice, vom proteja identitatea copiilor aflați într-o situație vulnerabilă. „Nu vom accentua stigmatizarea copilului, în calitatea noastră de jurnaliști și de oameni, vom evita să etichetăm copiii și să descriem maniera în care au fost expuși represiunilor, inclusiv violențelor fizice și psihice sau discriminării”.

La fel, jurnaliștii nu trebuiau să admită divulgarea diagnozei medicale pe care o are adolescenta – „*Am epilepsie de la tata, a avut-o el și am căpătat-o și eu. Chiar o lună în urmă am leșinat la soț în brațe*”. Acest detaliu îi poate dauna deoarece poate deveni motiv pentru stigmatizare din partea comunității.

Este problematică și abordarea utilizată de autorii articolului „A rămas însărcinată la 15 ani, iar iubitul ar fi dat bir cu fugiții în Italia: Povestea tristă a unei copile de la Basarabeasca, orfană și lipsită de grija statului”, (5 septembrie, Unimedia.info). Știrea a fost scrisă în baza unui video postat pe rețelele sociale de către Vasile Costiuc, președintele Partidului Democrația Acasă, care a vizitat adolescenta și i-a adresat un șir de întrebări. Secvențele nu protejează identitatea copilului, iar în video sunt dezvăluite date cu caracter personal, între care numele, locul de trai, vârsta acesteia. Mai mult, ea este întrebată și oferă detalii despre presupusul tată al viitorului copil, precum și despre o altă persoană cu care s-ar afla în concubinaj. La fel, este inadmisibilă, în acest caz utilizarea termenului iubit – violența sexuală asupra copiilor este o crimă gravă și se pedepsește în conformitate cu legislația în vigoare.

Redacția Unimedia.info a urmărit subiectul și a anunțat că: „*Minora însărcinată de la Basarabeasca, în vizorul procuraturii: S-a deschis un dosar penal, iar suspectul riscă până la 7 ani de pușcărie*”. Titlul induce ideea că fata s-ar

---

4 https://www.consiliuldepresa.md/upload/ghid_final.pdf

afla în vizorul organelor de drept, când de fapt acestea se ocupă de făptaș, care riscă acum șapte ani de închisoare.

Există multe detalii sensibile și în articolul «*Меня не баловала судьба*»: представительница ромов с 4 дипломами о жизни и поисках работы», (СП Bălți), protagonista căruia este o tânără de etnie romă, orfană de ambii părinți. Reportera notează că tânăra plânge în timp ce povestește despre viața sa, iar copilul pe care îl ține în brațe plânge văzând că mama lui e tristă. Imaginea cu femeia în lacrimi ilustrează articolul. Nici identitatea mamei, nici cea a copiilor nu este protejată deși articolul relatează despre o situație cu conotație negativă.

2) Respectarea prezumției nevinovăției

Potrivit normelor deontologice în relatările despre investigații penale sau dosare examinate în instanțele de judecată, jurnaliștii vor utiliza un limbaj exact, pentru a nu dăuna participanților la proces (articolul 3.11, Codul Deontologic al Jurnalistului). În același timp, conform Constituției Republicii Moldova, orice persoană este considerată nevinovată până în momentul în care vinovăția sa este confirmată de o hotărâre judecătorească irevocabilă. Acest principiu, de prezumție a nevinovăției, a fost încălcat de unele redacții monitorizate.

Astfel, pe data de 23 septembrie, mai multe instituții media, inclusiv unele dintre cele monitorizate au publicat o știre despre omorul unei femei de 67 de ani din Telenești, suspecte fiind două adolescente. În majoritatea cazurilor, instituțiile media au ales să publice știrea cu titluri care conțin aprecieri și învinuiri. De exemplu – „*Crimă îngrozitoare la Telenești! O femeie omorâtă în urma unui conflict spontan. Două adolescente de 14 și 15 ani au fost reținute*” (PRO TV, 23 septembrie), „*Două copile de 14 și 15 ani au ucis cu cruzime o bătrână, la Telenești: Au înjunghiat-o de mai multe ori, apoi au aruncat cuțitele într-o fântână*” (Unimedia.info, 23 septembrie), „*Caz tragic în raionul Telenești, două minore au ucis „cu o deosebită cruzime o femeie de 67 de ani*” (Moldova 1).

Titlurile și conținutul știrilor transmit certitudinea că cele două adolescente au omorât femeia de 67 de ani, asta chiar dacă la acel moment nu exista o decizie irevocabilă a instanței de judecată, care să demonstreze acest lucru.

Bunele practici în domeniu recomandă că în cazul în care faptele sunt investigate de procurori, să fie folosit modul condițional pentru verbe și să fie citate exact pasajele din documente sau din declarațiile surselor.

Totodată, câteva dintre redacțiile monitorizate au realizat materiale în baza unui interviu oferit de fiul femeii omorâte pentru TV Nord și care abundă de detalii șocante.

„Avea 37 de tăieturi și era toată despiciată”, spune fiul femeii de 67 de ani ucisă cu cruzime de cele două minore, în satul Ghermănești din raionul Telenești. Acesta spune că a rămas șocat atunci când și-a văzut mama fără suflare – scrie Unimedia. În video postat pe portal apar afirmații șocante precum – „Iaca de aici din fântână au scos două cuțite, ap cum, dar cât săraca s-a chinuit săraca babă, bătrânică săraca”.

Normele deontologice recomandă jurnaliștilor să nu prezinte publicului detalii morbide ale crimelor, accidentelor și catastrofelor naturale sau detalii privind tehnicile suicidale. Aceleași reguli se aplică și materialelor vizuale (fotografii, materiale video).

Potrivit Ghidului de stil cu norme etice, jurnaliștii vor „relata principalele fapte ale unei infracțiuni/crime, evitând descrierea în cele mai mici detalii ale crimelor sângeroase”.

Este încălcată prezumția de nevinovăție și în știrea *„Cahuleancă exploata în Italia compatrioate din Moldova. Își lua până la 70% din fiecare salariu al badantelor” /VIDEO* (Ziuadeazi.md, 26 octombrie). Titlul conține un verdict, deși vinovăția femeii nu a fost dovedită încă de o instanță irevocabilă.

Aceeași încălcare o sesizăm și în știrea „*O femeie băută și-a ucis soțul cu un ac de frigărui*”, publicată de Observatorul de Nord.

3) Toleranță și nediscriminare

Contrar prevederii din Codul Deontologic că „jurnalistul menționează apartenența etnică, opiniile politice, convingerile religioase, orientarea sexuală și alt gen de informații sensibile ale unei persoane doar când acest lucru este relevant din punct de vedere editorial”, Unimedia.info menționează apartenența etnică a unei femei care a fost împușcată de un polițist în SUA. „*Momentul în care polițistul apasă pe trăgaci și împușcă mortal femeia de culoare din Ohio, care era însărcinată*” (Unimedia.info, 3 septembrie).

O știre din care lipsește echilibrul este „*Costiuc, despre marșurile LGBT: „De la chiperi și patlagele am ajuns la pida..și*”, publicată pe data de 14 octombrie de Unimedia.info. Știrea se bazează în exclusivitate pe declarațiile lui Vasile Costiuc, candidatul Partidului Democrația Acasă la șefia capitalei, care spune că este împotriva desfășurării paradelor LGBT în Chișinău. Știrea instigă la ură prin declarații de felul „*Stai dracului acolo, eu nu pun cenzură să nu-i angajați la lucru dacă sunt de altă orientare. S-ar putea să fie un bun profesionist în domeniul lui, dar mi se pare o chestie artificială de forțare a notei sociale*”.

4) Terminologia utilizată de jurnaliști

Codul Deontologic și ghidurile de bune practici jurnalistice recomandă profesioniștilor mass-media să trateze în mod tolerant și nediscriminatoriu reprezentanții tuturor categoriilor sociale, indiferent de vârstă, gen, rasă, etnie, apartenență politică, apartenență religioasă și orientare sexuală.

Se recomandă să se evite evidențierea etniei unei persoane suspectate, un învinuit, inculpat, condamnat sau altei persoane într-un context negativ. La fel, se recomandă evitarea noțiunii „invalid”, „handicapat”, acestea urmând

să fie înlocuite cu alte cuvinte nediscriminatorii ce permit descrierea stării persoanei despre care relatează jurnaliștii. În general, în perioada monitorizată, mass-media a respectat principiul toleranței și nediscriminării. În majoritatea cazurilor formulările utilizate de jurnaliști sunt corecte.

Există însă și excepții – «*профессиональная помощь людям с инвалидностью, интернат для слепых и слабовидящих*», «*Обществе слепых*», «*Она слепая*» și alți termeni neconformi sunt utilizați în articolul «Я никогда не была «поседой», хоть и прошла через многое»: руководитель «Dreptul de a fi» о себе и организации, SP.

Termenul discriminatoriu invaliditate este utilizat și într-un alt articol de la SP, Bălți – „*Так я получила I группу инвалидности и стала получать пенсию* (articolul «*Меня не баловала судьба*»: представительница ромов с 4 дипломами о жизни и поисках работы»).

5) Titluri

În majoritatea cazurilor, titlurile au fost relevante și informative și au reflectat esența materialului. Totuși, au fost înregistrate și cazuri când jurnaliștii au recurs la titluri senzaționale, pentru a atrage atenția cititorilor asupra materialelor publicate.

În alte cazuri în titluri găsim cuvintele „șocant”, „tulburător”, „incredibil”, „terifiant” etc. Folosirea lor denotă interesul redacției de a transforma relatările într-un spectacol, cu scopul de a genera accesări și nu de a informa.

Iată câteva exemple:

- „Nina Crețu, atât de tare vrea măritată, că i s-a rupt fusta-n f*nd”, sărind după buchetul „miresei” (Unimedia.info, 4 octombrie).
- Svetlana Ciobanu: Cunosc familii în care trei generații de femei și fete prestează servicii sexuale (Ziua de azi, 5 septembrie).

- Coșmarul de la miez de noapte: O copilă de 10 ani, abuzată sexual, în mod repetat, apoi violată de cumnat. Era soțul surorii sale mai mari (Unimedia.info, 18 septembrie).
- (foto) Povestea virginei de 36 de ani. Motivul pentru care femeia nu a făcut dragoste până acum (Unimedia, 2 octombrie).
- Calvarul unei bătrâne din sudul țării: Amenințată cu moartea, jefuită și violată repetat de un individ de 33 de ani (Ziua de azi, 28 octombrie).

6) Fotografii

Majoritatea materialelor au fost însoțite de imagini, de cele mai multe ori, fiind vorba de poze (în mass-media online) relevante, care nu transmit mesaje discriminatorii. În majoritatea cazurilor sensibile au fost utilizate fotografii-simbol. Cu regret, multe fotografii nu conțin o legendă care să explice legătura lor cu textul.

7) Comentarii

Codul Deontologic prevede că toate comentariile care conțin discurs de ură, discriminare sau care propagă războiul trebuie moderate, iar redacțiile trebuie să-și educe comunitățile de cititori privind regulile unei dezbateri civilizate pe Internet. În timp ce unele instituții media monitorizate nu au opțiunea de a comenta pe portalurile lor, altele nu reușesc să gestioneze tot fluxul de comentarii pentru a le exclude pe cele care conțin injurii sau promovează ura și discriminarea. Cele mai multe comentarii cu tentă discriminatorie și instigare la ură au fost înregistrate de echipa de monitori la unele materiale publicate pe Unimedia.info și Newsmaker.md.

Amintim că moderarea comentariilor la știri/articole pe site-uri și pe rețelele de socializare este, deopotrivă cu conținutul jurnalistic, responsabilitatea editorială a redacției. Codul Deontologic al Jurnalistului (art. 2.40) prevede că „instituțiile mass-media, în administrarea paginilor web, precum și a

celor de pe rețelele de socializare, nu-și permit și nu acceptă nici din partea publicului, în reacții (comentarii), derogări de la normele legale și cele deontologice”.

Fiecare redacție alege individual dacă își lasă deschis spațiul pentru comentarii sau îl închide. Însă, din moment ce alege să permită publicarea comentariilor, redacția este obligată să-și asume responsabilitatea pentru acest conținut. Anterior, Consiliul de Presă a îndemnat redacțiile să elaboreze politici interne referitoare la moderarea comentariilor postate de utilizatori.

III. Concluzii generale

- Unele redacții monitorizate nu acordă suficient spațiu subiectelor privind incluziunea și diversitatea;
- Femeile sunt grupul cel mai des prezentat în materialele de presă;
- Unele grupuri – de exemplu, persoanele care s-au aflat în detenție, romii, persoanele LGBT, apar foarte rar în materialele de presă;
- Majoritatea materialelor la subiectul monitorizat sunt prezentate sub formă de știri, articolele, investigațiile jurnalistice și alte genuri sunt prezente într-un număr mult mai mic;
- În unele cazuri opinia reprezentanților grupului vizat în material lipsește, jurnaliștii preferând să se informeze de la cetățeni (adică alți oameni din comunitate), reprezentanți ai instituțiilor de stat sau sectorului asociativ;
- Cu unele excepții, în majoritatea materialelor jurnalistice la subiectul incluziunii și diversității jurnaliștii au utilizat un limbaj echilibrat, neutru;
- În mare parte materialele nu au promovat discursul de ură față de minoritățile etnice, grupurile dezavantajate;
- Cu unele excepții jurnaliștii au respectat normele deontologice la scrierea și redactarea știrilor referitoare la grupurile monitorizate;
- Comparativ cu perioada precedentă de monitorizare au fost atestate mai puține cazuri de utilizare neconformă a terminologiei referitoare la grupurile dezavantajate;
- Unele portaluri care admit publicarea comentariilor nu moderează conținutul acestora.

IV. Recomandări

- Redacțiile care aleg să relateze despre adulți și/sau copii-victime ale oricăror situații vulnerabile și cu conotații negative trebuie să respecte prevederile Codului deontologic al Jurnalistului și să ia în calcul ghidurile de bune practici, îndrumările sau alte publicații elaborate de specialiști pentru jurnaliști (**vezi Resurse utile**).
- Jurnaliștii care scriu despre cazurile de violență trebuie să abordeze situația plasând-o în context social, nu ca un caz individual. Autorii materialelor la acest subiect vor scoate în evidență reacția autorităților, mecanismele de intervenție, posibile soluții și, după caz, datele de contact ale serviciilor sociale la care pot apela femeile.
- Jurnaliștii trebuie să trateze cu maximă atenție și acuratețe interviurile cu copiii sau adulții care au trecut printr-un caz recent de violență. În general, specialiștii recomandă evitarea interviurii victimelor violenței, pentru a le proteja de revictimizare și de noi emoții negative.
- Jurnaliștii vor prezenta, în toate cazurile în care acest lucru este posibil, opinia reprezentanților grupurilor vulnerabile față de deciziile ce îi vizează sau le-ar putea afecta viața de zi cu zi.
- Terminologia utilizată de jurnaliști în raport cu grupurile vulnerabile trebuie să fie conformă cu normele deontologice, astfel încât conținutul jurnalistic să nu încalce drepturile persoanelor și să nu discrimineze.

Resurse utile:

- Ghid pentru jurnaliști – Abordarea în presă a violenței în bază de gen și a violenței împotriva copiilor.
- Tutorial cu Ana Gherciu – Cum trebuie să procedeze redacțiile cu mesajele de ură?
- Tutorial cu Natalia Porubin – Terminologia corectă în cazul grupurilor marginalizate, ROM, RUS
- Tutorial cu Alina Radu – Cum pot fi scrise materialele jurnalistice despre incluziune, ROM, RUS